9.12. 2022

Riksdagens jord- och skogsbruksutskott

RP 283/2022 rd

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen om förändring av livsmedelsmarknadslagen

SLC framför som sitt utlåtande till lagförslaget följande:

SLC understöder statsrådets alla olika förslag till förändringar i livsmedelsmarknadslagen.

SLC betonar att dessa åtgärder är ett steg åt rätt håll men är ännu otillräckliga för att förstärka odlarnas svaga ställning på livsmedelsmarknaden. Man bör bl a snabbt gå vidare med frågan om införandet av någon typ av kostnadsindex i lagen som utlöser förhandlingar inom livsmedelskedjan för att undvika i framtiden att en liknande kostnadskris uppkommer inom jordbruket. Förutom livsmedelsmarknadslagen måste man också se över konkurrenslagstiftningen som lämnar för mycket öppet för tolkning när det gäller att slå vakt om primärproducenternas ställning i förhållande till de andra aktörerna på marknaden, bl a handelns starka centraliserade inköpsorganisationer.

Betalningstider

Den föreslagna skärpningen i lagstiftningen innebär att man går inför 14 eller 30 dagars betalningstider från leveransdagen för jordbruksprodukter från dagens 30 respektive 60 dagar. Betalningstiden kan vara högst 30 dagar om det inte är frågan om en färskvara. I lagen finns undantag om längre betalningstider på initiativ från varuleverantören.

I lagen bör också kvarstå undantagen i betalningsvillkoren för övriga produkter, t ex sockerbetor och potatis. Betalningsregelverket bör preciseras i marknadsordningsförordningens artikel 172 a med tanke på tillämpningen av värdefördelningsklausulen. För handel med vissa jordbruksprodukter kan det vara nyttigt att kunna komma överens om mera flexibla betalningstider, speciellt då det sker på inititiv av varuleverantören.

Returnering

Det behövs ömsesidigt bindande kontrakt mellan leverantör och köpare. Speciellt inom handeln förbinder sig inte köparen I dagens läge på samma sätt som leverantören till överenskommen mängd. Leverantören och köparens ställning bör vara likvärdig. Allmänt taget borde bindande kontraktens roll inom livsmedelskedjan förstärkas.

I o m förslaget förändras detta nu så enligt SLC:s uppfattning att returnering av produkter till säljaren är ovillkorligt förbjudet. Kostnaderna för returnering kan inte heller påföras säljaren.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
Fredriksgatan 61 A 34, 00100 Helsingfors
tfn (09) 586 0460, fax (09) 694 1358
www.slc.fi, fornamn.efternamn@slc.fi
Hemort: Helsingfors, FO-nummer 0215327-0

Livsmedelsmarknadsombudsmannen

SLC understöder förslagen om att förstärka och förtydliga livsmedelsmarknadsombudsmannens roll. Speciellt viktigt är det livsmedelsmarknadsombudsmannen följer upp och rapporterar systematiskt hur rekommendationer både från livsmedelsmarknadsombudsmannens byrå och nämnden för god handelssed verkställs inom livsmedelskedjan. När uppgifterna och kraven utökas är det viktigt att det reseveras medel i budgeten för livsmedelsmarknadsombudsmannen för nödvändiga utredningar etc. Det är viktigt att livsmedelsmarknadsombudsmannen kan beställa utredningar också från utomstående forskare och forskningsinstitut.

Det är positivt att livsmedelsmarknadsombudsmannens roll förtydligas i paragraf 9 när det gäller att medla i kontraktstvister och hitta förlikning mellan säljare och köpare.

Övrigt

Bristen på marknadsinformation

-Myndigheternas möjligheter att erhålla information om offentliga uppköp saknas idag. Denhär bristen måste snabbt rättas till. Den offentliga sektorn bör stå i spetsen och vissa modell för de andra aktörerna för en öppnare och mera genomskinlig livsmedelsmarknad.

-De olika parterna i livsmedelskedjan och myndigheterna har idag bristfällig tillgång till relevant marknadsinformation för en bättre fungerande livsmedelskedja. Det behövs en utredning över vilka informationsbehoven är hos livsmedelskedjans olika aktörer. T ex verkställandet av kostnadsindex förutsätter att statistiken och statistikpraxisen utvecklas.

-Prisinformationen för prismarginalkalkyler , dvs hur matens pris fördelas i kedjan har inte varit tillgänglig för forskare under de senaste åren. Tidigare hade Centret för konsumentforskning (Kuluttajatutkimuskeskus) en rätt, som byggde på statsrådet förordning, att erhålla prisuppgifter från kedjan aktörer. Denna rätt försvann när Centret för konsumentforskning blev en del av Helsingfors universitet.

-I Karhinens rapport från 2019 efterlystes att kundinformationen som dagligvaruhandeln besitter borde öppnas utan ersättning till tredje part. Det här skulle vara värdefull information såväl inom produkt- och serviceutveckling både för livsmedelsindustrin såväl som primärproduktionen. Också med tanke på en mera jämställd konkurrenssituation skulle det vara befogat att dela kund & konsumtionsdata till alla parter i livsmedelskedjan.

Konkurrenssituationen på livsmedelsmarknaden

-SLC efterlyser en opartisk bedömning av internetauktionerna som är i användning som prisförhandlingsmetod bl a för potatis och frilandsgrönsaker. Behandlar den likvärdigt och rättvist de olika parterna i livsmedelskedjan? Vilken är situationen när det gäller rekommendationen från nämnden för god handelssed?

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
Fredriksgatan 61 A 34, 00100 Helsingfors
tfn (09) 586 0460, fax (09) 694 1358
www.slc.fi, fornamn.efternamn@slc.fi
Hemort: Helsingfors, FO-nummer 0215327-0

-SLC anser att handelns centraliserade inköpsorganisation försätter handeln i en för stark förhandlingsposition i förhållande till producenterna och kräver konkreta åtgärder för att rätta till situationen.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.

Rikard Korkman
ombudsman

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
Fredriksgatan 61 A 34, 00100 Helsingfors
tfn (09) 586 0460, fax (09) 694 1358
www.slc.fi, fornamn.efternamn@slc.fi
Hemort: Helsingfors, FO-nummer 0215327-0